

Českí statistici „uměle“ snížili inflaci, stát prý ušetří stovky milionů. Běžná metodika, říká úřad

- CZ24 News | 12. listopadu 2022

ČESKO: Český statistický úřad snížil inflaci na úroveň 15,1 a státní kasa díky tomu ušetří stovky milionů, které by jinak vyplatila lidem, kteří si nakoupili takzvané protiinflační dluhopisy. Na snížení inflace mělo podle ČSÚ největší vliv promítnutí úsporného tarifu do cen elektřiny a nulový poplatek za podporované zdroje energie. Říjnový pokles tempa inflace v Česku znamenal mezi evropskými státy posun z desátého na 15. místo nejvyšších inflací. Mluvčí ČSÚ Jan Cieslar pro Echo24 řekl, že zvolená metodika výpočtu inflace je zcela v souladu s právním výkladem i evropským statistickým kodexem.

„Největší vliv na vývoj cenové hladiny měla v říjnu vládní úsporná opatření pro domácnosti ve formě příspěvku na energie. Díky promítnutí úsporného tarifu do cen elektřiny a nulovému poplatku za podporované zdroje energie se ceny proti září snížily o 1,4 %. Byl to jediný meziměsíční pokles cen od prosince 2020. Meziroční růst cen zpomalil na 15,1 %,“ uvádí Pavla Šedivá, vedoucí oddělení statistiky spotřebitelských cen ČSÚ.

Analytici oslovení agenturou Bloomberg ve střední hodnotě svých odhadů počítali s údajem 17,9 procenta. Česká národní banka pak počítala s hodnotou 17,4 procenta. Jediné ministerstvo financí odhadovalo víceméně správně, předpokládalo meziroční nárůst hladiny spotřebitelských cen pouze ve výši 15,3 procenta.

Odchylku způsobila vládní opatření na omezení cen energií, uvedl ředitel sekce měnové ČNB Petr Král. Rychleji, než centrální banka očekávala, rostly ceny potravin. Vyšší byla i jádrová inflace. „Značné zpomalení cenového růstu v říjnu je způsobeno především významným poklesem meziroční dynamiky regulovaných cen v důsledku vládních opatření na pomoc s vysokými cenami energií. Bez těchto opatření by říjnová inflace byla o 3,5 procentního bodu vyšší,“ uvedl Král. Započítání úsporného tarifu podle něj sníží vykázanou inflaci ve srovnání s predikcí ČNB i v dalších měsících.

ČSÚ přitom zvolením metodiky výpočtu říjnové inflace podle hlavního ekonoma Trinity Bank Lukáše Kovandy nejen navozuje iluzi, že v Česku je inflace nižší, než jaká ve skutečnosti je, ale navíc a dost možná zejména ušetří státu opravdu hodně peněz. „Držitelé protiinflačních spořicí dluhopisů vlády ČR se totiž dočkají úroku jen kolem patnácti procent, namísto úroku až kolem devatenácti procent, jenž jim měl náležet nebýt zmíněné vládní úlevy od drahých energií a souvisejících statistických úprav. Výnos na protiinflačních dluhopisech se totiž bude odvíjet právě od říjnové inflace. Ke smůle držitelů těchto dluhopisů je říjnová inflace nejnižší od letošního dubna. Vždyť ještě zářijová inflace vykazala hodnotu rovných osmnácti procent,“ uvedl Kovanda. ČSÚ tak vládě Petra Fialy zvolenou metodikou ušetří stovky milionů korun až miliardy, které by jinak musela vyplatit strádatelům z řad protiinflačních spořicí dluhopisů.

V loňské, zatím poslední emisi jich vláda prodala za 41,1 miliardy korun. Nabízela je od 20. září do 23. prosince. Držitelé těchto dluhopisů se tedy za letošní rok dočkají úroku nikoli kolem až devatenácti procent, ale jen kolem patnácti procent. To znamená, že stát jen na této emisi na úrocích ušetří v letošním roce zhruba 1,6 miliardy korun. Celkově ale bude jeho úspora v miliardách, jelikož uměle snížená inflace poníží postupně úrok také na Dluhopisech Republiky z dalších emisí.

„Přítom dovedeme-li použitou metodiku ČSÚ do extrému, tak pokud bychom odevzdali všechny své peníze vládě a ta za nás udělala veškeré naše nákupy (jako za nás teď platí poplatek za obnovitelné, resp. podporované zdroje), spotřebitelská inflace bude nulová. Jenže inflační tlaky v ekonomice přece nemizí s tím, že se změní postava kupujícího,“ uvedl Kovanda. Ve zbývajících dvou měsících roku zřejmě podle expertů dojde opět na navýšení inflace, ovšem inflace by již neměla dosáhnout úrovně dvaceti procent. V příštím roce bude inflace postupně klesat. Za celý letošní rok dosáhne průměrně úrovně kolem patnácti procent, v příštím roce kolem deseti procent.

ČSÚ nicméně v reakci na tuto kritiku uvedl, že se jedná o zcela běžný metodický postup, který je v souladu s Kodexem evropské statistiky. Pro deník Echo24 to řekl mluvčí ČSÚ Jan Cieslar. „ČSÚ je zcela transparentní, a proto zároveň s dnešní informací o indexu spotřebitelských cen za říjen publikoval metodickou poznámku (viz box v dolní části článku - pozn. red.), která vysvětluje dopad vládních opatření v oblasti energetiky na index spotřebitelských cen. Index spotřebitelských cen popisuje vývoj cen, které domácnosti skutečně platí za daný produkt v daném měsíci bez ohledu na platby jiných subjektů za tyto produkty,“ uvedl Cieslar.

„V říjnu 2022 byla cena elektrické energie pro domácnosti nižší, neboť domácnosti za elektrickou energii zaplatí méně v důsledku odpuštění POZE a zavedení energetického úsporného tarifu. Zcela konzistentně tak bylo zachyceno i odpuštění DPH na energie v loňském roce,“ připomněl pro Echo24 Cieslar.

Hlavní ekonom J&T Banky Petr Sklenář uvedl, že bez administrativního zásahu do cen elektřiny, by meziroční inflace naopak zrychlila na 18,6 %. „Jinými slovy inflace by dál zrychlila. (...) Velký metodický spor nebo kritika na ČSÚ může být kvůli tomu, jak zohlednil úsporný tarif do výsledků inflace. Já bych ČSÚ alespoň pochválil, jak vše relativně transparentně vysvětlil a ukázal dopad úprav (tj. vývoj inflace bez úprav cen elektřiny),“ uvedl Sklenář.

Česko je mezi evropskými zeměmi v inflaci na 15. místě

Říjnový pokles tempa inflace v Česku znamenal mezi evropskými státy posun z desátého na 15. místo nejvyšších inflací. Nejvyšší inflaci na starém kontinentě má dlouhodobě Turecko, nyní tam činí 85,5 procenta. Vyplývá to z analýzy investiční platformy Portu. Spotřebitelské ceny v Česku v říjnu meziročně stouply o 15,1 procenta. Tempo inflace výrazně zpomalilo, v září byly ceny meziročně vyšší o 18 procent, oznámil ČSÚ. Mluvčí úřadu Jan Cieslar pro Echo24 uvedl, že hledem k mezinárodně platné metodice jsou energetická opatření reflektována ve statistice konzistentně ve všech státech EU.

V Evropě se zatím podle analýzy inflace spíše zvyšuje. V eurozóně stoupla téměř o procentní bod na 10,7 procenta, a i když data pro EU ještě dostupná nejsou, očekává se velmi podobné zvýšení na 11,7 procenta. „Turecká inflace je důsledkem neochoty tamního prezidenta akceptovat základní ekonomickou teorii i praxi. Místo aby Turci zvyšovali úrokové sazby, tak je snižují, a za rok se tak dostala inflace z dvaceti procent na 85,5 procenta,“ řekl analytik Portu Filip Louženský.

Na druhém místě je Moldavsko s 34procentní inflací, pak Ukrajina s 24,6 procenta, následovaná pobaltskými státy Litvou (23,6 procenta), Estonskem (22,5 procenta) a Lotyšskem (21,8 procenta). Podobně si vede také Maďarsko, které má inflaci 21 procent. „Země začíná mít problémy s drahým importem ruských energetických komodit, které měly být díky dobrým vztahům s ruským prezidentem Vladimírem Putinem dlouhodobě levné,“ uvedl Louženský.

Překvapivě inflace klesla ve Spojených státech až na 7,7 procenta ze zářijových 8,2 procenta. Ve své [zprávě](#) to uvedlo americké ministerstvo práce. Meziměsíčně pak ceny vzrostly o 0,4 procenta, stejně jako v září. V obou případech je to příznivější vývoj, než čekali analytici.

Meziroční nárůst cen je v USA nejslabší od ledna a poprvé od února se dostal pod osm procent. Naděje, že inflace už byla na vrcholu a nyní by mohla dál slábnout, povzbudila akciové trhy. Investoři totiž doufají, že americká centrální banka (Fed) už nebude zvyšovat úrokové sazby tak svižným tempem jako doposud. „Některé asijské státy inflací zasaženy vůbec nejsou. Čína ohlásila říjnovou inflaci 2,1 procenta, což je snížení ze zářijových 2,8 procenta. Tchaj-wan také reportoval nižší inflaci než v září, klesla tam ze 2,75 na 2,72 procenta. Jiné asijské ekonomiky na tom nejsou tak dobře, dalo by se říct, že čím blíže ukrajinsko-ruské hranici, tím vyšší inflace je,“ dodal Louženský.

Vysvětlení metodiky ze strany ČSÚ

Pro domácnosti odebírající elektřinu byl od října 2022 zaveden tzv. Úsporný tarif a zároveň jim byl odpuštěn poplatek za podporované zdroje energie (POZE).

Úsporný tarif - příspěvek na úhradu nákladů za energie zákazníkovi v domácnosti - byl zaveden Nařízením vlády (č. 262/2022 Sb. ze dne 24. srpna 2022) pro měsíce říjen 2022 - prosinec 2022. Byla určena výše příspěvku dle distribuční sazby sjednané v odběrných místech zákazníků v domácnosti, u kterých byl příspěvek zohledněn. Celková částka určená na tento „tarif“ byla zveřejněna v tiskové zprávě Ministerstva financí („Plnění státního rozpočtu ČR za říjen 2022“, ze dne 1. listopadu 2022).

POZE - poplatek za podporované zdroje energie - byl odpuštěn od října 2022 do prosince 2023. Pro měsíce říjen - prosinec 2022 bylo zveřejněno v Cenovém rozhodnutí Energetického regulačního úřadu (č. 8/2022 ze dne 2. září 2022).

Definice spotřebitelské ceny je pro národní index spotřebitelských cen (CPI) chápána obvykle shodně s jeho definicí v (evropském) harmonizovaném indexu (HICP). Je to skutečná cena, kterou je spotřebitel smluvně zavázán zaplatit v daném referenčním období za jím nakupovaný produkt, a to včetně všech daní vztahujících se k tomuto produktu.

Na druhou stranu se od této ceny odečítají vládní subvence, které jsou podmíněny nákupem tohoto produktu. To platí i v případě, že spotřebitel zaplatí celou cenu a subvenci obdrží dodatečně, či s předstihem. Pro načasování vstupu do indexu spotřebitelských cen je podstatné, jaká byla dána závazná cena pro dané období, nikoliv konkrétní okamžik platby (či její časové rozložení do platby záloh a doplatků).

Časově omezené prominutí POZE a Úsporný tarif jsou chápány jako dvě části jednoho vládního opatření sloužící jako subvence státu domácnostem na nákup elektřiny za měsíce říjen 2022 až prosinec 2023.

Pro konkrétní výpočet vlivu tohoto opatření na index spotřebitelských cen je Úsporný tarif chápán jako část této subvence platná pro měsíce říjen 2022 až prosinec 2022, proto byla celková částka této složky subvence rozdělena rovnoměrně na tři stejné díly pro každý z těchto tří měsíců.

Vliv zahrnutí Úsporného tarifu do indexu spotřebitelských cen odpovídá rozdílu mezi celkovými výdaji za elektřinu souboru všech domácností v cenách daného referenčního období (např. říjen 2022) a stejnými výdaji sníženými o státní kompenzaci na toto referenční období. Vliv zahrnutí Úsporného tarifu je jednorázově spočten na souboru všech domácností, nikoliv na jednotlivých detailních tarifních cenách, ze kterých se cenový index agregátně počítá. Projeví se odpovídajícím poklesem cenového indexu za elektřinu za říjen 2022.

Prominutí POZE (poplatku za podporované zdroje energie) ve výši 599,- Kč/MWh pro měsíce říjen 2022 až prosinec 2023 se do výpočtu promítne odpovídajícím poklesem cenového indexu za říjen

2022. Vliv Úsporného tarifu a prominutí POZE se sčítá.

Bez zahrnutí výše uvedených opatření (Úsporný tarif a odpuštění POZE) do výpočtu by úhrnný index spotřebitelských cen **meziměsíčně** dosáhl hodnoty 101,6 % (namísto 98,6 %), z toho u elektřiny 100,8 % (namísto 46,1 %). Analogicky by **meziroční index za úhrn** dosáhl hodnoty 118,6 % (namísto 115,1 %), z toho u elektřiny 135,2 % (namísto 61,8 %).

[ZDROJ](#)